

PWYLLGOR CRAFFU LLE

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 20 Ionawr, 2026.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd S. Lloyd-Selby (Cadeirydd); Y Cynghorydd C. Iannucci-Williams (Is-gadeirydd); Cynghorwyr G.M. Ball, P. Drake, E.M. Ernest, M.J. Hooper, J.M. Norman, E. Penn, I.A.N. Perry, C. Stallard a S.T. Wiliam.

Hefyd yn bresennol: M. Blackmore, K. Mitchell a D. Paskin (Gweithgor Tenantiaid / Cynrychiolwyr Panel); O. Carroll (Cynrychiolydd Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro); Cynghorwyr B.E. Brooks ((Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy), L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), C.P. Franks, S.M. Hanks, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson, E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd) ac M.R. Wilson (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu)

584 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

585 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorwyr C.E.A. Champion ac V.P. Driscoll.

586 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

587 CYFLWYNIAD DEISEB – DATGAN GWARCHODFA NATUR LEOL (LNR) YN HEN HARBWR Y BARRI (CAC) –

Roedd yr adroddiad eglurhaol i'r ddeiseb, a gyflwynwyd gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu, yn gofyn i Aelodau'r Pwyllgor ystyried deiseb gyhoeddus a gyflwynwyd yn ymwneud â datganiad arfaethedig ar gyfer Gwarchodfa Natur Leol (GNL) i gael ei lleoli yn Hen Harbwr y Barri.

Ar 6 Mai, 2025 cyflwynwyd deiseb gan R. Curtis, ar ran Gweithredu dros Natur y Barri, yn galw ar y Cyngor i "Ddatgan gwarchodfa natur leol yn Hen Harbwr y Barri i helpu i warchod bywyd gwyllt lleol". Fel Prif Ddeisebydd, gwahoddwyd R. Curtis i gyflwyno'r ddeiseb yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu Lleodedd ar 20 Ionawr, ac, yn unol â chynllun deisebau y Cyngor, byddai'n cael 3 munud o amser siarad i annerch y Pwyllgor.

Roedd yr ystyriaethau allweddol yn cynnwys y rhesymeg dros y ddeiseb (gwarchod morfa heli yr Hen Harbwr a'r bywyd gwyllt lleol drwy ddatgan GNL), lefel y gefnogaeth i'r ddeiseb (cyfanswm o 607 o lofnodion), a'r ymateb gan swyddogion y Cyngor, megis y Cyfarwyddwr Lle, y Pennaeth Gwasanaeth - Gwasanaethau Cymdogaeth ac Ecolegydd Sir - Yr Adran Adfywio, sydd, er bod gan y lleoliad hwn rhinwedd sylweddol mewn egwyddor wrth gael ei ystyried fel GNL, roedd heriau a phwyntiau yr oedd angen eu hystyried hefyd, megis adnoddau a chyllid. Ar y cyfan, y casgliad oedd nad oedd y cynnig deiseb ar ddatgan GNL yn y lleoliad hwn yn ymarferol ac ni ddylid ei erlid ar hyn o bryd, ond gellid ei ailystyried yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Cododd R. Curtis, y Deisebydd Arweiniol, sawl pwynt i'r Pwyllgor eu hystyried, gan gynnwys yr adar a bodolaeth y morfa heli yno, a rhoi lle i'r bywyd gwyllt lleol ehangach fwydo a gorffwys. Byddai datgan GNL yn gwarchod y cynefin / rhywogaethau lleol fel y Gylfinir ac yn cefnogi'r amgylchedd lleol, megis atal llifogydd ac atal datblygiad pellach yn yr ardal. Byddai hefyd yn helpu i fynd i'r afael â mater sgiwyr jet a cherddwyr cŵn a allai fod yn aflonyddu ar y bywyd gwyllt a'r cynefin yn yr Hen Harbwr, a mynd i'r afael â llygredd / carthffosiaeth sy'n cael ei ollwng yn lleol.

Tynnodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu sylw at yr ystyriaethau cynefinoedd lleol a llifogydd, gan nodi'r cyswllt parhaus â Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru ynghylch y materion hyn a chynnal briff gwylio ar y safle dan sylw. Pwysleisiodd yr angen i amddiffyn rhywogaethau fel y Gylfinir heb ddenu tarfu gormodol ac anogodd adrodd am unrhyw weithgaredd niweidiol. Ychwanegodd fod angen ymchwilio ac asesu pellach i'r morfa heli a'r cynefin ehangach.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr Johnson beth fyddai datgan Gwarchodfa Natur Leol yn ei olygu yn ymarferol, h.y. pa amddiffyniadau y mae'n eu darparu, pa gyfrifoldebau y mae'n eu rhoi ar y Cyngor, yr adnoddau sydd eu hangen, a'r manteision a'r heriau allweddol sy'n gysylltiedig. Ychwanegodd y Cadeirydd hefyd beth oedd y diffiniad ar gyfer gwerth bywyd gwyllt digonol o ran dynodi'r ardal leol fel GNL. Mewn ymateb, esboniodd Ecolegydd y Sir fod gan y Sir dri GNL eisoes. Roedd y canllawiau yn glir y dylai'r Cyngor gael nodau ac amcanion wrth ddatgan GNL, syniad o sut y byddai'n ei reoli, ei fonitro, ymgysylltu â'r cyhoedd, cyfleoedd ar gyfer addysg a beth oedd y costau. Roedd yn rhaid ystyried digon o werth bywyd gwyllt yn y cyd-destun hwn, ond nid oedd hyn yn golygu gwerth bywyd gwyllt eithriadol, fel y gwelir mewn mathau eraill o warchodfa natur, ond yn hytrach byddai ystyriaethau yn ymwneud â'r gwerth neu'r budd i'r gymuned leol o gael yr ardal naturiol hon gerllaw, ac ati. Hefyd, fel rhan o'r adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) ac fel rhan o'r Prosiect Arfordirol, ystyriwyd safleoedd arfordirol lleol am eu pwysigrwydd mewn cadwraeth natur. Roedd yr Hen Harbwr yn gymwys o dan y meini prawf hyn ac felly roedd wedi'i gynnwys yn y rhestr ddiwygiedig o Safleoedd o Bwysigrwydd Cadwraeth Natur (SoBCN) Pe bai hyn yn cael ei gwblhau, byddai'n cynnig rhywfaint o amddiffyniad, ond dim ond o fewn cyd-destun cynllunio.

Gofynnodd K. Mitchell, Cynrychiolydd Tenantiaid am y cyllid a'r grantiau posibl sydd ar gael i sefydlu GNL yn y lleoliad a'r agweddau cadwraeth / addysgol ohono. Byddai'r Pennaeth Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymdogaeth yn cynnal ymchwil ar yr hyn y byddai'n ei gostio, ac ati, i reoli'r safle hwn fel GNL ac i fynd i'r afael â'r pryderon ynghylch defnyddio sgi-jet a cherdded cŵn/ baw cŵn yn yr ardal, drwy fesurau fel Gorchymyn Diogelu Mannau Cyhoeddus.

Roedd y Cynghorydd Hooper, y mae ei ward yn cynnwys yr Hen Harbwr, yn cefnogi'n eang bwrw ymlaen â'r ddeiseb. Tynnodd sylw at yr angen i asesu'r adnoddau, amserlenni, a chyllid posibl sydd eu hangen i ddynodi'r safle fel GNL ac a allai'r Pwyllgor gytuno ar y dynodiad GNL hwn mewn egwyddor i'w gyfeirio at y Cabinet.

Esboniodd y Cyfarwyddwr Lleoedd, er bod gan yr Hen Harbwr botensial fel GNL, y gallai safleoedd eraill, fel Trwyn y Rhws, fod yn flaenoriaeth uwch ac roedd yn rhaid eu hystyried hefyd. Ychwanegodd y byddai dynodi'r ardal fel GNL yn gofyn am adnoddau sylweddol, megis gan Wasanaethau Cymdogaeth y Cyngor ac y gallai'r statws SoBCN gynnig amddiffyniad cryfach na GNL.

Gofynnodd y Cadeirydd wedyn a allai'r statws GNL a SoBCN a'u priod amddiffyniadau redeg yn gyfochrog â'i gilydd ar y safle perthnasol. Atebodd Ecolegydd y Sir fod statws SoBCN yn cynnig mwy o amddiffyniad o ran atal datblygiad pellach yn y lleoliad. Mae'r GNL yn cydnabod gwerth y bywyd gwyllt a'r dirwedd leol ar y safle, a chadwraeth yr amgylchedd yno, yn ogystal â'r budd y byddai hyn yn ei roi i'r gymuned leol. Gellid rhedeg y SoBCN / GNL yn gyfochrog, ac roedd rhai safleoedd hefyd yn goryffwrdd â safleoedd o ddiddordeb gwyddonol arbennig (SoDdGA).

Cadarnhaodd Ecolegydd y Sir hefyd na fyddai 'seibiant' yn rôl Ecolegydd, oherwydd iddo ymddeol, a byddai ei ddisodli yn dechrau yn syth ar ôl hynny.

Roedd y Cynghorydd Hooper o'r farn y dylai'r ffocws fod ar y safle arfaethedig a gyflwynwyd i'r Pwyllgor, a oedd wedi'i gyflwyno, yn hytrach nag unrhyw safleoedd posibl eraill ar hyn o bryd nad oeddent wedi'u cyflwyno i'r Pwyllgor cyn y cyfarfod heno.

Cefnogodd y Cynghorydd Ernest y GNL arfaethedig, gan nodi maint y ddeiseb, a dylid dynodi rhagor o GNLau yn y Sir i helpu i ddiogelu bioamrywiaeth. Cododd bryderon ynghylch ariannu'r cynnig hwn, gan nodi'r materion a wynebwyd i sicrhau cyllid gan y Bartneriaeth Natur Leol (PNL). Fodd bynnag, roedd rhesymau pwysig dros gyflwyno'r GNL arfaethedig hwn yn yr Hen Harbwr. Ailadroddodd y Cyfarwyddwr Lleoedd fod y cynnig mewn egwyddor yn addas, ond roedd angen ystyried cyllid parhaus (trwy lywodraeth genedlaethol a chyrff eraill) ar gyfer y cynnig hwn ac o amgylch safleoedd posibl eraill a allai fod yn fwy o flaenoriaeth. Byddai safleoedd allweddol ar gyfer SoBCNau hefyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses CDLI.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Penn at gyfoeth ac amrywiaeth y parthau rhyng-llanw, fel yr Hen Harbwr, ac roedd angen mwy o ymchwil i adnabod bywyd gwyllt, ac ati, yn y lleoliad. Byddai plannu morwellt yn y lleoliad yn fuddiol iawn ac roedd y morfa heli yno yn beth prin yr oedd angen ei warchod oherwydd ei fanteision o ran bioamrywiaeth. Dylid gwneud gwaith rhwng y Pwyllgor, y Cyngor, Dŵr Cymru a Chyfoeth Naturiol

Cymru i leihau ac atal llygredd ar safle'r Hen Harbwr. Felly, dylid dynodi'r safle hwn fel GNL neu o dan ffurf addas arall o ddynodiad / amddiffyniad.

Dywedodd yr Is-gadeirydd fod y niferoedd sy'n gysylltiedig â'r ddeiseb i ddynodi'r Hen Harbwr fel GNL a lefel y gefnogaeth yn y Pwyllgor yn nodi y dylid rhoi blaenoriaeth uwch i'r safle hwn mewn perthynas â safleoedd posibl eraill. Byddai hefyd yn ddefnyddiol cael rhestr o safleoedd GNL posibl neu safleoedd tebyg yn y Sir. Esboniodd y Cyfarwyddwr Lleoedd fod rhestr yn bodoli, fel rhan o'r rhestr o ardaloedd lleol a nodwyd fel SoBCNau posibl yn y CDLI a'i ddisodli arfaethedig. Gallai'r dynodiad SoBCN ddarparu amddiffyniadau pellach o'i gymharu â chael yr un GNL yn unig. Roedd yr adnoddau presennol yn golygu na ellid datblygu'r holl safleoedd hyn a'u dynodi ar hyn o bryd, ynghyd ag ystyriaethau statudol a chynllunio.

Croesawodd y Cyngorydd Wiliam ac yn cefnogi'r GNL arfaethedig yn yr Hen Harbwr, yn ogystal â'r adroddiad hwn sy'n tynnu sylw at y materion diffyg staffio ac adnoddau sy'n wynebu'r Cyngor. Anogodd y Cyngor i beidio â gwneud unrhyw beth a allai gyflwyno rhywogaethau goresgynnol i'r cynefin lleol, megis cyflwyno gwahanol fathau o laswellt, ac felly roedd angen archwiliad priodol o'r ardal a'i fflora a'i ffawna. Dywedodd Ecolegydd y Sir fod morfeydd heli arfordirol yn gynefin anhygoel o brin, ac roedd llawer o wybodaeth eisoes wedi'i gronni o amgylch y cynefin yn yr Hen Harbwr a beth oedd y risgiau posibl. Gallai dynodi'r ardal fel GNL helpu i sicrhau pwysigrwydd a diogelu bywyd gwyllt lleol a'r cynefin sydd eisoes ar waith a byddai'n cynnwys cynllun rheoli i helpu i gwmpasu hyn.

Yn dilyn ei drafodaeth ar y ddeiseb a'r adroddiad, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid y Pwyllgor yn cytuno, mewn egwyddor, y dylid datgan Gwarchodfa Natur Leol (GNL) ar safle'r Hen Harbwr yn y Barri.
- (2) Y dylid angen gwaith ychwanegol i nodi'r gofynion adnoddau ar gyfer dynodi safle'r Hen Harbwr yn warchodfa natur leol. Dylai'r gwaith / proses ychwanegol hon hefyd ystyried safleoedd posibl eraill ym Mro Morganwg a allai hefyd warantu cael eu dynodi'n GNL.
- (3) Y dylid Cyngor Bro Morganwg yn gweithio gyda Gweithredu dros Natur y Barri ac unrhyw grwpiau perthnasol eraill i sicrhau bod gwaith yn cael ei wneud i nodi ac ymdrin ag unrhyw risgiau uniongyrchol i fywyd gwyllt ar safle'r Hen Harbwr. Dylai'r gwaith hwnnw hefyd ystyried unrhyw gamau lliniaru y gellid eu cymryd ar unwaith.
- (4) Y dylid Welsh Water/Dŵr Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru yn cael eu gwahodd i fynychu'r Pwyllgor hwn yn ei gyfarfod nesaf ym mis Mawrth, er mwyn mynd i'r afael â mater ansawdd dŵr ymdrochi a'r effaith bosibl o ollwng carthion ar fywyd gwyllt ym Mro Morganwg.
- (5) Y dylid yr argymhellion uchod yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried a'u sylwadau.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-5) I'r Cabinet ac unrhyw swyddogion perthnasol y Cyngor ystyried yr argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Craffu Lle ynghylch y Deiseb a gyflwynwyd i ddatgan Gwarchodfa Natur Leol (GNL) yn Hen Harbwr y Barri a'r adroddiad cysylltiedig.

588 ADRODDIAD DIWEDDARU PROSIECT SERO (CAC) –

Rhannwyd yr adroddiad a'r cyflwyniad cysylltiedig â'r Pwyllgor gan Reolwr Rhaglen Prosiect Sero, a'r prif bwrpas oedd i Aelodau'r Pwyllgor ystyried y cynnydd a'r cyllid a nodir yn yr adroddiad hwn ac Atodiad A i'r adroddiad mewn perthynas â'r heriau o fewn Cynllun Her Newid Hinsawdd a gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur, yn ogystal â chyfeirio'r adroddiad hwn ac unrhyw sylwadau at y Cabinet.

Roedd yr adroddiad a'r cyflwyniad yn manylu ar yr ystod eang o weithgarwch a wneir i sicrhau bod y Cyngor yn parhau i gyflawni yn erbyn ei ymrwymadau yn y Cynllun Her Newid Hinsawdd ac i fwrw ymlaen â Phrosiect Sero. Roedd hyn yn cynnwys y sgôr CAG (coch, ambr, gwyrdd) o gynnydd yn erbyn y camau yn y Cynllun Her Newid Hinsawdd ac ymgymryd â dull astudiaeth achos newydd yn yr atodiad.

Rhoddodd yr adroddiad y wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ynghylch y cyllid sy'n gysylltiedig â Phrosiect Sero ac ar waith y BGC i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur a oedd yn flaenoriaeth yng Nghynllun Llesiant y BGC. Rhoddodd yr adroddiad hefyd y wybodaeth ddiweddaraf am allyriadau carbon y Cyngor ar gyfer 2024/25 ac ar y dull o reoli rhaglenni.

Yn dilyn y cyflwyniad, ac ymholiad yr Is-gadeirydd ar y statws 'dim gweithredu wedi'i gynllunio' a welwyd mewn rhai achosion o fewn y Cynllun Her Newid Hinsawdd, eglurwyd bod rhai ardaloedd sydd â statws 'dim gweithredu wedi'i gynllunio' ar hyn o bryd yn dibynnu ar y cynnydd ar, neu'n aros am gwblhau'r Cynllun Datblygu Lleol Amnewid. Ar gyfer eraill, megis Her 12 ar leihau'r defnydd o ynni a chael ynni glân/adnewyddadwy, ac ati, nid oedd unrhyw gamau wedi'u cynllunio yn ystod y chwe mis blaenorol, ond gyda'r Swyddog Cynllun Ynni Ardal Leol (CYAL) newydd bellach yn ei swydd, byddai gwaith pellach ar hyn yn mynd rhagddo maes o law.

Gwnaeth y Cynghorydd Penn sawl sylw ar y cynnydd cadarnhaol mewn cyfraddau ailgylchu yn lleol, ar gasglu plastigau meddal, pwysigrwydd llobio Llywodraeth Cymru i gael gwared ar blastigau untro a newid y ffordd yr oedd trigolion lleol yn teithio (gan gynnwys teithio llesol a gwella trafnidiaeth gyhoeddus), gyda llai o ddefnydd o geir o ganlyniad. Ar ei awgrym ynghylch Her 14 (ar wella effeithlonrwydd ynni stoc presennol y Cyngor) a'r defnydd cynyddol o gwmnïau lleol er mwyn helpu i gyflymu'r broses hon (ac o fudd i'r economi leol), byddai Rheolwr Rhaglen Prosiect Sero yn cymryd yr awgrym hwn a'r sylwadau eraill yn ôl i swyddogion perthnasol y Cyngor i'w hystyried.

Ar ymholiad y Cadeirydd am y cynnydd o 6% mewn allyriadau carbon o'i gymharu â 2023/24 a oedd yn bennaf oherwydd cynnydd mewn allyriadau yn y gadwyn gyflenwi, a pha fesurau oedd ar waith i fynd i'r afael â hyn (megis trwy gaffael / contractau),

eglurwyd bod gwaith yn mynd rhagddo o ran caffael o amgylch hyn. Oherwydd cymhlethdod y cadwyni cyflenwi, gallai allyriadau newid o flwyddyn i flwyddyn yn sylweddol gan wneud cymhariaeth yn anodd. Roedd gwariant caffael wedi gostwng, ond roedd allyriadau wedi cynyddu. Oherwydd hyn, roedd gwaith parhaus ar werth cymdeithasol, contractau, ac agweddau eraill ynghylch symleiddio a datgarboneiddio caffael ar y cyd â phartneriaid, megis trwy Ardal, ac i wella data cwrmpas 2.

Roedd y Cynghorydd Hooper yn teimlo bod hwn yn adroddiad da ond roedd Prosiect Sero yn brin o adnoddau, er bod y ffactor risg i'r Cyngor ar hyn yn uchel. Roedd angen i'r Cyngor 'gael gafael arno' ar y maes hanfodol hwn a sicrhau bod camau yn cael eu cymryd ar unwaith ac yn effeithiol, yn hytrach na pherfformiol. Cyfeiriodd at y Swyddog CYAL newydd a'u rôl allweddol o amgylch Prosiect Sero, gan ofyn am fwy o fanylion am eu rôl. Rhoddodd Rheolwr Rhaglen Prosiect Sero a'r Cyfarwyddwr Lleodd ragor o fanylion am rôl y swyddog, ac ati, gan gynnwys eu bod yn allweddol i fwrw ymlaen â'r agenda eang CYAL gyda rhanddeiliaid eraill, gan gynnwys swyddogion perthnasol eraill o Brifddinas-Ranbarth Caerdydd a Llywodraeth Cymru, yn ogystal ag ochr cyrff fel y Grid Cenedlaethol. Roedd y Cynghorydd Hooper o'r farn y byddai'n dda i'r Pwyllgor gael y wybodaeth ddiweddaraf gan y Swyddog CYAL ar y cynnydd a wnaed yn y maes hwn yn y dyfodol.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Ernest at y dull teithio llesol, ac nad oedd hyn yn ymarferol i lawer o drigolion gydag opsiynau beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus o fudd neu effeithiolrwydd cyfyngedig ac nid oedd y Pwyllgor yn mynd i'r afael â hyn yn ddigonol. Cyfeiriodd y Cadeirydd at y ffaith bod y Pwyllgor hwn yn ymdrin â meysydd allweddol o drafnidiaeth gyhoeddus, ac ati, a dderbyniodd ddiweddariadau rheolaidd amdanynt. Adleisiodd y Cynghorydd Norman hefyd gyfyngiadau teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus mewn rhannau o'r Fro Wledig, er gwaethaf ei fanteision. Roedd y Cynghorydd Stallard yn dymuno amddiffyn a chroesawu ffocws Llywodraeth Cymru ar deithio llesol a chefnogaeth y Cyngor i hyn, gan nodi'r manteision a roddodd i drigolion, fel pobl iau.

Cyfeiriodd K. Mitchell, Cynrychiolydd Tenantiaid, at effaith gadarnhaol cyllid ar gyfer trafndiaeth gyhoeddus, megis cyflwyno cyrbiau uwch mewn safleoedd bysus ar gyfer pobl hŷn, anabl a phobl eraill.

Byddai Rheolwr Rhaglen Prosiect Sero yn adborth i'r swyddogion perthnasol y sylwadau a'r pryderon cadarnhaol a godwyd ynghylch teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus yn y Fro Wledig a chyflwyno mesurau fel cyrbiau uwch, ac ati. Byddai diweddariadau pellach yn cael eu rhannu gyda'r Pwyllgor maes o law.

Cyfeiriodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu at gyflwyno ailgylchu plastigau meddal yn y Sir ymhellach cyn bo hir ac y byddai camau gweithredu pendant / 'Ambr' fel y Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd a'r rhai sy'n ymwneud â Gwasanaethau Adeiladu a'r CYAL yn cael eu trafod gyda swyddogion y Cyngor ac yn cael eu symud ymlaen.

Yn dilyn y trafodaethau a'r craffu ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y bod y cynnydd a'r cyllid a nodir yn yr adroddiad ac Atodiad A i'r adroddiad mewn perthynas â'r heriau o fewn y Cynllun Her Newid Hinsawdd a gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) i fynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur, yn cael eu nodi.
- (2) Y bod yr allyriadau carbon ar gyfer 2024/25 yn cael eu nodi.
- (3) Y bod yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.
- (4) Y bod yr adroddiad yn cael ei rannu gyda phob Aelod etholedig, aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a phob Cyngor Tref a Chymuned er gwybodaeth iddynt.
- (5) Y bod Cynllun Ynni Ardal Leol Bro Morganwg, gan gynnwys y gwaith, y datblygiad a'r gweithrediad a wnaed fel rhan ohono, a rôl y swyddog newydd a benodwyd er mwyn ei ddatblygu, yn cael ei gynnwys yn Rhaglen Waith Ymlaen y Pwyllgor i'w ystyried a'i graffu yn y dyfodol (os nad yw hyn eisoes wedi'i wneud).

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1&2) Gan ystyried cynnwys ac argymhellion yr adroddiad, yn ogystal â'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (3) Er mwyn galluogi'r Cabinet i ystyried yr adroddiad fel rhan o'i ystyriaeth o gynnydd wrth gyflawni Cynllun Her Newid Hinsawdd.
- (4) Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r holl Aelodau Etholedig a rhanddeiliaid eraill am y trefniadau sydd ar waith i gyflawni Prosiect Sero.
- (5) Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am, a rhoi cyfle iddo, ystyried a chraffu ar Gynllun Ynni Ardal Leol Bro Morganwg, y gwaith a wnaed fel rhan ohono a rôl y swyddog newydd a benodwyd er mwyn ei ddatblygu.

589 ADRODDIAD DIWEDDARU STRATEGAETH COED (PW) –

Rhoddodd yr adroddiad diweddarau drosolwg o gynnydd Strategaeth Coed y Cyngor ers ei mabwysiadu. Roedd y Strategaeth yn sail i ymrwymiad y Cyngor i ddiogelu, gwella a gwerthfawrogi'r amgylchedd lleol, cefnogi bioamrywiaeth, ac ymdrin â'r argyfwng hinsawdd.

Cytunodd y Pwyllgor, oherwydd cynnwys Eitem Frys i Aelodau'r Pwyllgor ei hystyried yn y cyfarfod heno, ac er mwyn caniatáu digon o amser i'r Pwyllgor ystyried a chraffu ar y diweddariad yn ddigonol, y dylid gohirio'r adroddiad i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Lleuedd i'w graffu bryd hynny.

Wedi hynny, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD – Y dylid gohirio Adroddiad Diweddaru Strategaeth Coed tan gyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Lleodedd i'w ystyried bryd hynny.

Rheswm dros yr argymhelliad

Er mwyn caniatáu digon o amser i'r Pwyllgor ystyried a chraffu ar y diweddariad yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor, yn dilyn cynnwys Eitem Frys i Aelodau'r Pwyllgor ei hystyried yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 20 Ionawr, 2026.

590 DIWEDDARIAD MONITRO ARFORDIROL (PW) –

Cyflwynwyd yr adroddiad diweddaru, a'r cyflwyniad perthnasol gan y Rheolwr Peirianeg – yr Amgylchedd, oedd yn diweddaru'r Pwyllgor ar y cynnydd ar fonitro'r arfordir o ran rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol. Roedd hyn yn tynnu sylw at wahanol feysydd fel Canolfan Monitro Arfordirol Cymru (CMAC), a reolir gan y Cyngor, a barhaodd i flaenoriaethu monitro ardaloedd arfordirol a setiau data ar draws Bro Morgannwg. Roedd y Fro yn cynnwys tua 45km o arfordir agored, gan gynnwys 4km o amddiffynfeydd ffurfiol a gynhelir gan y Cyngor. Roedd yr arfordir yn parhau i fod yn agored i erydiad a llifogydd parhaus, gyda chynnydd yn lefel y môr o tua metr dros y ganrif nesaf a gynyddodd risgiau yn y dyfodol.

Casglwyd proffiliau traeth topograffig rheolaidd i olrhain newidiadau a nodi ardaloedd o golled neu ennill. Yn 2025, cwblhawyd 100 o broffiliau drwy raglen CMAC, gyda 176 o broffiliau Canfod ac Amrywio Golau (LiDAR) yn seiliedig ar gerbydau awyr di-griw (UAV) ychwanegol a gomisiynwyd gan y Cyngor yn y Cnap (2.4km), Swanbridge ac Ynys Sili (1.2km), a Phenarth (4.6km). Roedd yr allbynnau yn cynnwys cwmwl pwynt lliw trwchus a delweddau ffug-nadir. Cynhaliwyd arolygon UAV yn achlysurol pellach ar ôl cwmpo clogwyni mewn lleoliadau fel Bae Jackson a Phentir Penarth. Ym Mhenarth, parhaodd monitro tonnau a lefel dŵr hefyd drwy ddyfeisiau a osodwyd ar Bier Penarth.

Byddai monitro parhaus yn golygu sefydlu cyfundrefn fonitro gyson a rheolaidd o amgylch yr arfordir, i helpu i lywio dull sy'n seiliedig ar risg o reoli buddiannau arfordirol, ar y cyd â chefnogaeth barhaus i'r CMAC a chydweithrediad â'r byd academiaidd.

Yn dilyn yr adroddiad, gofynnodd yr Is-gadeirydd am dechnoleg a dulliau eraill y gallai'r Cyngor eu defnyddio i rybuddio neu atal risgiau mewn ardaloedd sy'n dueddol o gael cwmp creigiau. Roedd Grŵp Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor hefyd yn adolygu arwyddion arfordirol presennol, a gofynnodd a ellid ychwanegu rhybuddion uwch am gwmpo creigiau lle bo angen, megis i arwyddion presennol sydd eisoes wedi'u gosod. Ychwanegodd y Cadeirydd pa mor hygyrch oedd yr arwyddion, pa mor hyderus oedd y Cyngor ei fod ar hyn o bryd yn eu cael yn yr holl leoedd cywir ac a oedd y Cyngor yn ymwybodol o unrhyw leoliadau lle roedd arwyddion ar goll ac y dylid eu gosod. Esboniodd y Rheolwr Peirianeg – Yr Amgylchedd fod y dechnoleg / dulliau sy'n ymwneud â rhybuddio ymlaen llaw o gwmp creigiau ar gael, ond roedd yn rhaid defnyddio hyn yn gymesur, a dilyn dull seiliedig ar risg i'r rhain i'r 'mannau trafferthus' priodol, h.y. yr ardaloedd hynny o'r arfordir mewn perygl, lle roedd nifer sylweddol o ymwelwyr. Roedd gwaith yn cael ei wneud ar hyn gyda Phrifysgol

Caerdydd. Roedd arwyddion eisoes yn bresennol ar risgiau o'r fath mewn lleoliadau fel Bae Jackson. Roedd hyn yn fwy am reoli'r risg yn briodol (gan gynnwys arwyddion), yn hytrach nag atal, a oedd yn anoddach i'w gyflawni (megis defnyddio mesuryddion straen). Roedd opsiynau eraill yn cynnwys y posibilrwydd o ddefnyddio Deallusrwydd Artiffisial i ddarparu rhybuddion a rhybuddion awtomataidd i ymwelwyr mewn ardaloedd clogwyni sydd mewn perygl o gwmpas creigiau.

O ran cwestiwn dilynol y Cadeirydd ar sut y gallai'r cyhoedd roi gwybod am gwympiadau creigiau a risgiau tebyg, eglurwyd y gellid gwneud hyn drwy'r cyfryngau cymdeithasol, gwefan y Cyngor, canolfan alwadau'r Cyngor (Cyswllt Un Fro), Gwylwyr y Glannau a Llywodraeth Cymru, neu'r tiffeddiannwr perthnasol (os nad o dan reolaeth y Cyngor). Roedd y Pennaeth Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymdogaeth o'r farn y byddai hwn yn gyfle da i gael archwiliad o arwyddion o'r fath wedi'i ymgorffori gyda'r gwaith sy'n cael ei wneud o amgylch arwyddion traeth fel rhan o'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen ac i sicrhau bod yr arwyddion yn briodol ac yn cwmpasu'r risgiau perthnasol sy'n bresennol. Roedd arwyddion o'r fath eisoes yn bodoli mewn ardaloedd fel Bae Jackson a thraeth Llanilltud Fawr.

Croesawodd y Cynghorydd Wiliam yr archwiliad o arwyddion a awgrymwyd, gan gyfeirio at Fae Jackson, a chododd gwestiynau am y peryglon posibl o lifogydd dro ar ôl tro ar gyfer y tai newydd a adeiladwyd yn natblygiad y Glannau yn y Barri (gyferbyn â Swyddfeydd Dociau'r Cyngor) ac ar statws lefelau tywod ar hyd yr arfordir lleol yn ogystal â'r monitro o amgylch hyn. Eglurwyd bod ynghylch datblygiad y Glannau lefelau'r ddaear yno wedi'u codi ac roedd y perygl llifogydd wedi'i reoli drwy'r broses gynllunio, ar y cyd â Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC). Nod hyn oedd atal unrhyw achosion mawr o lifogydd. Ar lefelau tywod, roedd y rhan fwyaf o fonitro wedi'i dargedu ar lefelau tywod traeth, gyda rhywfaint o fonitro ar y môr hefyd. Roedd gwahanol fathau o waith casglu data ac arolygu wedi'u cynnal, ac ar hyn o bryd nid oedd unrhyw dueddiadau mawr yn cael eu harsylwi ynghylch colli tywod. Roedd yn rhaid casglu data yn y tymor hwy er mwyn dirnad unrhyw dueddiadau o amgylch lefelau tywod, oherwydd amrywiadau sylweddol yn y tymor byr, megis o effaith stormydd a llif llanw. Lle bu mynediad at gasglu a monitro data tymor hwy, ni welwyd unrhyw golled sylweddol o dywod ac mewn gwirionedd ar un safle, yr Hen Harbwr yn y Barri, roedd lefelau tywod wedi cynyddu. Nid oedd unrhyw dystiolaeth uniongyrchol o unrhyw effeithiau etifeddiaeth o garthu blaenorol a oedd wedi cael ei stopio ers hynny ac nad oedd yn ddigon agos nawr i effeithio ar yr arfordiroedd lleol.

Tynnodd y Cynghorydd Ernest sylw at bryderon trigolion Penarth am effaith bosibl erydu arfordirol ar ddiogelwch eiddo a gwerthoedd tai. Gofynnodd am sicrwydd bod CMAC yn ymgysylltu'n uniongyrchol â thrigolion yr effeithir arnynt ac y dylai adroddiadau yn y dyfodol adlewyrchu hyn. Gofynnodd y Cadeirydd sut y gallai preswylwyr gael gafael ar wybodaeth am sut y gallai erydu effeithio ar eu cartrefi. Eglurwyd bod trigolion yn ymgysylltu â nhw lle bynnag y bo'n bosibl, er nad oedd pawb yn dymuno cymryd rhan, ac felly roedd gwaith yn mynd rhagddo i wella'r ymgysylltiad hwn. Roedd yn her i benderfynu faint o wybodaeth oedd yn briodol i'w rhannu gyda phreswylwyr, gan y gallai rhy ychydig fod yn ddigymorth, tra bod gormod yn peryglu achosi pryder diangen neu hyd yn oed effeithio ar werthoedd eiddo. Roedd pwyslais ar erydu arfordirol na ellid ei atal yn llwyr a'i bod yn broses naturiol, hirdymor. Mewn rhai ardaloedd, roedd polisi "dal y llinell" ar waith, lle byddai'r amddiffynfeydd presennol yn parhau i gael eu cynnal. Fodd bynnag, nodwyd bod nifer fach o eiddo – yn enwedig o

amgylch Pentir Penarth ac ymhellach i'r de – mewn rhywfaint o berygl o erydu arfordirol. Serch hynny, roedd yn anodd cymhwyso amserlenni manwl gywir, ac roedd effeithiau o'r fath yn annhebygol o ddigwydd am amser hir. Roedd rhagweld union leoliad methiant y clogwyn nesaf yn hynod anodd, ond roedd gan drigolion fynediad at y set ddata Rheoli Risg Erydu Arfordirol Cenedlaethol trwy CNC. Roedd hyn yn cynnwys llifogydd-mapio risg a gwybodaeth am erydu arfordirol. Bwriad y monitro gwell a gynhaliwyd ar hyd y rhan hon o'r arfordir, yn enwedig o amgylch Penarth, oedd gwella'r diweddariadau o'r set ddata hon yn y dyfodol. Ar ôl i'r mapio gael ei adnewyddu, byddai'r hediadau arolwg yn helpu i wella dealltwriaeth o gyfraddau erydu cyfredol a chywirdeb "parthau clustogi" rhagamcanedig sy'n dangos pa mor bell y gallai'r llinell clogwyni encilio dros y 30 i 50 mlynedd nesaf. Roedd nifer o erddi eisoes wedi'u heffeithio, yn enwedig ar hyd y llwybr arfordirol o flaen y parc ym Mhenarth, lle roedd ffensys wedi'u symud yn ôl, ond dangosodd y modelu cyfredol nad oedd unrhyw gartrefi o fewn y parth risg diffiniedig. Pan ddigwyddodd cwmp clogwyni sylweddol, hysbysodd swyddogion y Cyngor drigolion cyfagos a'u cynghori ar reoli unrhyw risgiau. Er nad oedd unrhyw fygythiad agos i gartrefi, roedd y data monitro hwn yn cael ei gasglu i benderfynu a yw cynnydd lefel y môr yn cyflymu erydu neu a oedd y gyfradd yn parhau i fod yn sefydlog. Roedd gwaith hefyd ar y gweill yn lleol ac yn genedlaethol i wella sut roedd polisïau rheoli glannau yn cael eu cyfathrebu i'r cyhoedd. Mae'r offeryn mapio erydu cenedlaethol newydd wedi'i gynllunio i roi mynediad hawdd i breswylwyr i ragfynegiadau cyfredol a gwybodaeth risg.

Roedd y Cynghorydd Hooper yn teimlo bod cynulleidfa ehangach o bobl a fyddai'n frwd iawn ac yn ddiddorol iawn yn y gwaith a oedd yn cael ei wneud yn y maes hwn ac roedd angen lledaenu hyn iddynt, megis defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i estyn allan at drigolion iau ac eraill.

Croesawodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu yr adroddiad a'r cyflwyniad. Pwysleisiodd bwysigrwydd arwyddion digonol ac ymwybyddiaeth o ymwelwyr mewn ardaloedd clogwyni lle roedd risgiau fel cwmpo creigiau. Nododd hefyd yr heriau sy'n gysylltiedig ag amodau tywydd lleol, ystodau llanw ac erydu arfordirol parhaus. Tynnwyd sylw at gydweithrediad parhaus â phartneriaid academiaidd a datblygu dadansoddiad rhagfynegol fel allweddol i reoli'r risgiau hyn. Pwysleisiodd ymhellach yr angen i gysylltu â thrigolion yr effeithir arnynt ac ymgysylltu â grwpiau ehangach, gan gynnwys pobl ifanc, fel rhan o'r gwaith hwn.

Yn dilyn y sylwadau a wnaed gan yr Aelodau ar yr adroddiad hwn, teimlai Pennaeth y Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymdogaeth fod cyfle yma i wella'r wybodaeth ar wefan y Cyngor ynglŷn â'r pwnc hwn. Roedd ganddo eisoes dudalennau rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol, ynghyd â gwybodaeth diogelu arfordirol a oedd yn cynnwys y rhan fwyaf o'r dolenni a grybwyllwyd yn y cyfarfod hwn. Eglurodd y byddai adolygiad o'r tudalennau hyn yn cael ei wneud, yn ogystal ag ad-drefnu'r cynnwys, a nodi unrhyw ddolenni ychwanegol y gellid eu hychwanegu. Bwriad hefyd oedd gwirio a diweddarau'r cyngor a roddwyd i'r cyhoedd ynghylch sut i gysylltu â'r Cyngor os oedd ganddynt bryderon neu os oeddent yn dymuno rhoi gwybod am unrhyw beth sy'n gysylltiedig â llifogydd neu erydu arfordirol. Byddai hefyd yn cymryd y pwynt a godwyd ar ehangu ymgysylltiad ar y pwnc hwn, megis nodi cyfleoedd i gynnal digwyddiadau fel sioeau teithiol i helpu i godi ymwybyddiaeth gyda'r gymuned ehangach a grwpiau allweddol, fel pobl ifanc.

Yn dilyn y trafodaethau a'r craffu ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid, fel cysylltiad â, ac fel rhan o, waith Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor ynghylch hygyrchedd i draethau ac ardaloedd cysylltiedig ym Mro Morganwg, yn cynnal archwiliad o arwyddion gan y Cyngor mewn ardaloedd arfordirol, h.y. lle'r oedd risg o gwmp clogwyni, ac ati, i sicrhau eu bod yn briodol ac yn cwmpasu unrhyw risgiau perthnasol yn y lleoliadau hyn.
- (2) Y dylid ystyriaeth yn cael ei rhoi i ychwanegu at, a/neu adolygu ac archwilio gwybodaeth bresennol ar, wefan Cyngor Bro Morganwg ynghylch sut y gall aelodau'r cyhoedd roi gwybod am gwmp creigiau a materion tebyg i'r personau a'r cyrff priodol (gan gynnwys y Cyngor) yn haws mewn ardaloedd arfordirol, gan gynnwys unrhyw ddolenni perthnasol i wefannau eraill, fel gwefan Adnoddau Naturiol (CNC), i gael mynediad at wybodaeth am ardaloedd lle'r oedd erydiad arfordirol yn bryder penodol.
- (3) Y dylid cyfleoedd pellach yn cael eu harchwilio i ymgysylltu, hysbysu a diweddarau aelodau perthnasol o'r cyhoedd ar erydiad arfordirol a materion cysylltiedig ym Mro Morganwg, fel pobl ifanc, trwy amrywiol ddulliau cyfathrebu ac ymgysylltu, fel sioeau teithiol lleol.
- (4) Y dylid nodi'r cynnydd a'r rhaglen gyfredol o fonitro arfordirol.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-4) Gan ystyried cynnwys ac argymhelliad(ion) yr adroddiad, yn ogystal â'r trafodaethau yn y cyfarfod, a bod swyddogion y Cyngor yn ystyried yr argymhellion perthnasol a wnaed gan y Pwyllgor ar gyfer camau gweithredu ac ystyriaeth bellach.

591 MATER A BENDERFYNWYD YN FRYS GAN Y CADEIRYDD –

PENDERFYNWYD – Y dylid ystyried y mater canlynol a benderfynodd y Cadeirydd ei fod yn frys am y rheswm a roddir o dan y pennawd cofnod.

592 STRATEGAETH GOLYGFA STRYD DDIWYGIEDIG (2026-2031) (CYF) – **(Brys gan fod yr adroddiad wedi'i gyflwyno ar yr un pryd â'r adroddiad ymgynghori ar y gyllideb oherwydd yr angen i ddiwygio'r gyllideb refeniw (os cytunir), yn ogystal â dechrau gweithio ar y swyddi sy'n gysylltiedig â'r gwasanaeth a'r cyhoeddusrwydd sydd ei angen i hysbysu trigolion am y newid.)**

Ar 15 Ionawr 2026, cyfeiriodd y Cabinet yr adroddiad at y Pwyllgor Craffu i'w ystyried. Cyflwynwyd hwn i'r Pwyllgor gan y Pennaeth Gwasanaeth – Gwasanaethau Cymdogaeth i'r Aelodau ei ystyried a'i graffu.

Ynghyd â'r adroddiad roedd cyflwyniad er mwyn nodi'r pwyntiau allweddol i'w hystyried, a oedd yn cynnwys sawl maes pwnc, yn enwedig rôl ac effaith y cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr (CEC) ar gyfer rheoliadau pecynnu a ddaeth i rym

ar 1 Ionawr, 2025, a'r cyllid dilynol a ddarparwyd ar gyfer CEC (£3.8m (ar ôl apêl)) a'i ddefnydd ar gyfer y Strategaeth ddiwygiedig, megis buddsoddiad ar gyfer gwella perfformiad ailgylchu ac ar gyfer darpariaeth ailgylchu ychwanegol ar y stryd. Byddai'r buddsoddiad ailgylchu presennol hefyd yn parhau gyda chyflwyno ailgylchu plastigau meddal. Mae'r adroddiad yn cynnig strategaeth newydd (y dull a argymhellir dan arweiniad buddsoddiad (Opsiw 3)), a drawsnewidiodd glanhau strydoedd yn wasanaeth "Strydlun" gweladwy, rhagweithiol, cynaliadwy a chymunedol. Y nodau oedd gwella safonau amgylcheddol, gwella lleoedd lleol yn unol â chynlluniau Creu Lleoedd y Cyngor a chryfhau partneriaethau â chymunedau, gyda chefnogaeth cyllidebau wedi'u hailddyrannu a chyllid CEC newydd.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu y byddai'r cynigion yn gwneud y gwasanaethau hyn yn llawer mwy rhagweithiol ac effeithiol ac yn helpu'r Cyngor i ymgysylltu â thrigolion a chymunedau o amgylch y pwnc hwn a fyddai'n ategu dulliau mwy traddodiadol o bobl yn codi ceisiadau a phryderon gyda'r Cyngor ar wastraff a glanhau. Yn ogystal â'r ffocws ar drefi ac ardaloedd trefol, byddai pwyslais hefyd ar ardaloedd gwledig a phentrefi y Sir fel rhan o'r Strategaeth arfaethedig. Roedd y Cyngor nawr, trwy ei ymdrechion a'i welliannau parhaus i wasanaethau ailgylchu/gwastraff, y trydydd Awdurdod Lleol gorau yng Nghymru o ran ailgylchu, a oedd yn bennaf oherwydd ymdrechion staff a thrigolion y Cyngor.

Croesawodd y Cynghorydd Hooper yr adroddiad, a chododd sawl sylw / cwestiwn ynglŷn â'r man agored a reolir yn breifat ar y Glannau yn y Barri a sut y byddai'r dyletswyddau a'r ddeddfwriaeth o amgylch y Strategaeth yn berthnasol i'r mathau hyn o fannau, yn ogystal â chael gwared neu ailosod biniau ar gyfer mannau cyhoeddus fel rhan o'r Strategaeth a'r broses hon, a bod angen y gallu i ailasesu a ddylid adfer biniau pe bai'r Cyngor yn gofyn am hyn ac i gael y nifer cywir o finiau ar waith er mwyn osgoi anghyfleustra cyhoeddus a dicter. Eglurwyd y byddai'r dyletswydd berthnasol yn y mannau agored ar y Glannau gyda'r rheolaeth breifat ar waith, ond gallai'r Cyngor barhau i ymgymryd â gorfodi os nad oedd rheoli sbwriel a gwastraff yn cael ei wneud yn iawn gan y rheolaeth breifat neu'r tiffeddianwyr. Byddai'r Strategaeth yn gofyn am lefel uwch o ymgysylltu â phartneriaid yn y sectorau preifat a sectorau eraill, yn ogystal â thrigolion, ac yn cael ei harwain yn fwyfwy cymunedol fel rhan o'r broses bontio hon. O ran dyrannu biniau, byddai buddsoddiad pellach (gan gynnwys CEC) mewn dyrannu biniau stryd pellach a phwyntiau ailgylchu. Gallai trigolion hefyd gysylltu â'r Cyngor os oedd ganddynt bryderon am ddiffyg biniau, ac ati, a byddai arolwg sbwriel yn cael ei gynnal er mwyn helpu i fynd i'r afael â hyn a dyrannu neu ailddefnyddio biniau os oes angen er mwyn bodloni dyletswyddau'r Cyngor o ran darparu'r rhain.

Gofynnodd y Cynghorydd Norman sut y byddai trigolion yn cael gwybod am y cyflwyniad ailgylchu plastigau meddal a sut y byddai hyn yn cael ei gasglu. Eglurwyd y byddai taflenni pwrpasol yn cael eu dosbarthu i drigolion yn amlinellu'r broblem gyflwyno a bagiau glas penodol i ddal y math hwn o wastraff ailgylchu. Byddai'r rhain wedyn yn cael eu rhoi yn y bagiau presennol sy'n dal plastigau a metelau. Byddai'r rhain yn cael eu hadfer a'u hailgylchu yng nghanolfannau ailgylchu'r Sir yn y Barri a'r Bont-faen. Roedd awgrym i'r Pwyllgor ymweld â'r cyfleusterau ailgylchu hyn, cyn i'r plastigau meddal gael eu cyflwyno ym mis Ebrill. Ar ymholiad dilynol y Cynghorydd Norman ynglŷn â'r trefniadau glanhau ar gyfer toiledau cyhoeddus Llanilltud Fawr, byddai hyn yn gyfrifoldeb Cyngor Tref Llanilltud Fawr, unwaith y byddai'r asedau hyn

wedi'u trosglwyddo iddynt o'r Cyngor Sir, fel rhan o'r broses drosglwyddo asedau bresennol sy'n cael ei chynnal.

Roedd K. Mitchell, Cynrychiolydd Tenantiaid, o'r farn ei bod yn gadarnhaol gweld y Cyngor yn ceisio ymgysylltu a chynnwys trigolion yn y broses a'r Strategaeth ddiwygiedig hon ac i gael mwy o gyfrifoldebau dros gymunedau lleol o ran glanhau a rheoli gwastraff.

Dywedodd y Cyngorydd Ernest wrth y Pwyllgor ei fod ef a'i gydweithwyr yn y Grŵp Ceidwadol yn cefnogi'r Strategaeth a'r Cynllun arfaethedig hwn, a fyddai'n cefnogi gwasanaethau a oedd wedi cael eu heffeithio'n ariannol o'r blaen.

Gofynnodd yr Is-gadeirydd a fyddai swyddogion y Cyngor yn ymgynghori ag Aelodau Etholedig ar ddyrannu biniau stryd yn eu wardiau lleol ac y byddai'r biniau ailgylchu newydd a welir yn Ynys y Barri yn cael eu dyrannu mewn mannau eraill, megis mewn cyrchfannau traeth, parciau a mannau gwyrdd eraill yn y Sir. Eglurwyd mai dim ond cyllid ar gyfer 25 o finiau oedd o dan y ddarpariaeth ailgylchu ar y stryd ddiwethaf, a oedd wedi'u rhannu ar draws gwahanol leoliadau yn y Sir. O dan y Strategaeth ddiwygiedig hon byddai sawl cyfle cyllido ar gyfer darpariaeth ailgylchu pellach mewn mannau cyhoeddus, yn ogystal â darpariaeth gwastraff cyffredinol gweddilliol.

Gofynnodd y Cadeirydd i'r Pwyllgor gael ei hysbysu am gynnydd y Strategaeth, ei fuddsoddiad i'w groesawu mewn gwasanaethau allweddol ac ymgysylltu â thrigolion a chymunedau, a bod diweddariadau yn cael eu darparu yn unol â hynny.

Yn dilyn y trafodaethau a'r craffu ar yr adroddiad hwn, y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD –

- (1) Ar ôl ystyried yr eitem frys, cymeradwyo a nodi'r Strategaeth ddiwygiedig ac, o ystyried nad oedd unrhyw argymhellion wedi'u derbyn gan y Pwyllgor, ystyriwyd bod argymhellion perthnasol yr adroddiad wedi'u cytuno gan y Cabinet.
- (2) Y dylid Cyngor Bro Morganwg yn sicrhau ei fod yn arfer unrhyw bwerau perthnasol sydd ganddo i wneud yn siŵr bod mannau cyhoeddus preifat neu a reolir yn cael eu monitro'n effeithiol, ac ati.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Gan ystyried cynnwys ac argymhellion yr adroddiad, yn ogystal â'r trafodaethau yn y cyfarfod, a sicrhau bod yr holl argymhellion perthnasol yn cael eu bwrw ymlaen cyn gynted â phosibl, ar ôl iddynt gael eu hystyried gan y Cabinet a'r Pwyllgor.
- (2) Sicrhau monitro ac ymgysylltu effeithiol gan y Cyngor mewn perthynas â mannau cyhoeddus preifat neu a reolir yn y Fro.